

Αφιέρωμα
Παιγνιογραφία / Παραμυθογραφία

#5

Το Γράμμα του Τόπου

Περιεχόμενα

- 3 Παιγνιογραφίας εγκώμιον (του Εκδότη)
- 11 Η ανάγνωση μιας εικόνας (I)
- 12-36 **ΑΦΙΕΡΩΜΑ**
Παιγνιογραφία, παραμυθογραφία
- 12 I. Οργή
- 16 II. Μαύρη ψυχή
- 20 III. Με μια λαμπάδα
- 24 IV. Έχει τέλος τ' ανθρώπου η κουταμάρα;
- 26 V. Νηπενθές
- 30 VI. Δεσποινίς Πελαγία
- 34 VII. Μυρωδιά θανάτου
- 37 Η ανάγνωση μιας εικόνας (II)
- 38 Μεγάλοι συγγραφείς εξομολογούνται
- 42 Η λάμψη του λόγου: μια σελίδα από το βιβλίο της Άλι Σμιθ
Κορίτσι συναντά αγόρι

Παιγνιογραφίας εγκώμιον

Κυβερνάει η οδύνη. Το καθετί έχει αξία στον βαθμό που ιεραρχείται έναντι κάποιου άλλου. Ο καθένας έχει αξία στον βαθμό που ιεραρχείται έναντι κάποιου άλλου. Η κάθε κατάσταση παίζεται ως κερδίζω - χάνω, εκτός κι αν είναι του τύπου κερδίζω - κερδίζω, - όπου οι παίκτες έχουν το δικαίωμα της συνεργασίας μόνο και μόνο επειδή κυνηγούν έπαθλα σε διαφορετικά παιχνίδια.

Ο πραγματικός κόσμος εμφανίζεται ως η κονσόλα ενός βίντεο γκέιμ που υποδιαιρείται σε πολλά άλλα διαφοροποιημένα παιχνίδια. Η εργασία είναι μια κυνοδρομία. Η πολιτική μια ιπποδρομία. Η οικονομία είναι ένα καζίνο.

Ακόμα και η ουτοπική δικαιοσύνη που απονέμεται στη μετά θάνατον ζωή έχει αποκλειστεί: Αυτός που πεθαίνει με τα περισσότερα παιχνίδια κερδίζει.

Τα παιχνίδια δεν είναι πια για διασκέδαση έξω από, ή παράλληλα, με την κανονική ζωή. Τώρα έχουν γίνει η πεμπτούσια της μορφής που έχει αποκτήσει η ίδια η ζωή, ο θάνατος, ο χρόνος.

Κι αυτά τα παιχνίδια δεν αστειεύονται. Όταν στην οθόνη ανάψει το μήνυμα game over, είσαι ή νεκρός ή ηττημένος, ή, στην καλύτερη περίπτωση, άφραγκος.

McKenzie Wark, 2007*

Παιγνιογραφία / Παραμυθογραφία (I): Είναι παιχνίδι η γραφή και είναι παραμυθία η γραφή. Στους δύσκολους καιρούς αυτού του ακήρυκτου οικονομικού πολέμου που ζούμε, παιχνίδι και παραμυθία μάς είναι αναγκαία όσο ποτέ. Την αφορμή για το αφιέρωμα του παρόντος τεύχους την πήραμε από τον υπότιτλο του καινούργιου μυθιστορήματος του ψευδώνυμου συγγραφέα Σταύρου Κρητιώτη (και

* *Gamer Theory*, (=Θεωρία του παίκτη), εδάφιο 006, το πλατωνικό σπήλαιο, εκδ. Harvard University Press, 2007. Βλ., επίσης, την πολύ ενδιαφέρουσα και διαδραστική online έκδοση (version 2.0) στη διεύθυνση: www.futureofthebook.org/mckenziemark/.

της επίσης ψευδώνυμης Ειρήνης Ελευθερίου), τις *Εικονικές αντιγραφές*. Αλλά η παιγνιογραφία στον υπότιτλο του εν λόγω βιβλίου υπογραμμίζει την ουσία του: το βιβλίο έχει τρίστηλη διάταξη, όπως εφημερίδα, είναι αναπτυγμένο σε μεγάλο σχήμα σελίδας (A4) και ο αναγνώστης παρακολουθεί μαζί του όχι μία, αλλά πολλές επάλληλες, παράλληλες, τεμνόμενες, ιστορίες από ένα, δύο, τρία πρόσωπα.

Με δυο λόγια: ο αναγνώστης καλείται να παίξει με το κείμενο, να το φυλλομετρήσει κατά το δοκούν, να το διαβάσει αντιστοίχως, να αναρωτηθεί για τη σκοπιμότητα αυτού ή εκείνου του εμβόλιμου αποσπάσματος ή δανείου, ή επιστολής, ή σημειώματος, ή εικόνας, να χαθεί εντέλει, λιγότερο ή περισσότερο προφυλαγμένος, στον πυκνότατο κειμενικό λαβύρινθο που οικοδόμησαν οι συγγραφείς του τόμου. Οι τελευταίοι, στον πρόλογό τους, διευκρινίζουν ότι το βιβλίο δεν διαβάζεται υποχρεωτικά κατά παράταξιν. Λένε συγκεκριμένα: «θα θέλαμε να βυθιστεί ο αναγνώστης στις σελίδες του *κατ' εκλογήν* – όπως ακριβώς παίζει κανείς με τα μεταβαλλόμενα σχήματα ενός καλειδοσκοπίου».

Αυτό λοιπόν αποφασίσαμε να κάνουμε και στο παρόν καλειδοσκοπικό «Γράμμα του Τόπου». Αποσπάσαμε σελίδες από πρόσφατες εκδόσεις και τις αφήσαμε να διηγηθούν η καθεμία την ιστορία της σε αντιπαράθεση/αντιπαραβολή μεταξύ τους. Τι συνδέει αυτές τις σκόρπιες σελίδες – πέρα από την αναγκαστική τους γειτνίαση σ' ένα αφιέρωμα: *η αδήριτη ανάγκη να ομολογηθεί κάτι που αφορά όλους*, κι αυτό με τη σειρά του *να μοιραστεί στην αγορά*, – αλλά κυρίως η ανάγκη τα κείμενα να ταιριάξουν τις όποιες αντιθέσεις/αντιπροτάσεις τους σε μια νέα πρόταση που, αν και δεν είναι εκείνη των δημιουργών τους, είναι οπωσδήποτε του αναγνώστη. Του αναγνώστη που όρθιος σ' έναν πάγκο βιβλιοπωλείου

φυλλομετρά σκόρπια φύλλα, σκόρπιες σκέψεις, σκόρπιες πλοκές και ιδέες και προτάσεις ΠΡΙΝ αποφασίσει, ως ένορκος δικαστηρίου, για την πιθανή έξοδό τους από το βιβλιο-

Εικονικές Αντιγραφές

Μια παιγνιογραφία

πωλείο και τη μεταφορά τους στον δικό του χώρο – εκείνον τον ιδεατό πνευματικό χώρο, τον απελπιστικά ιδιωτικό, όπου όλα στοιβάζονται και όλα συνταιριάζονται μέσα από την αργή στον χρόνο επιλεκτική ανάγνωση.

Παιγνιογραφία/Παραμυθογραφία (II): Τα εδώ παρατιθέμενα κείμενα, αποσπασμένα από την αγκαλιά του βιβλίου για το οποίο τα προόρισε ο δημιουργός τους, δείχνουν ορφανά στην πρώτη, την επιπόλαιη ανάγνωση. Ωστόσο, καθώς παρατάσσονται συστεγασμένα κάτω από την προστατευτική στέγη του «Γράμματος του Τόπου», αναζητούν τον δικό τους κοινό τόπο εμπρός στα μάτια του αναγνώστη και,

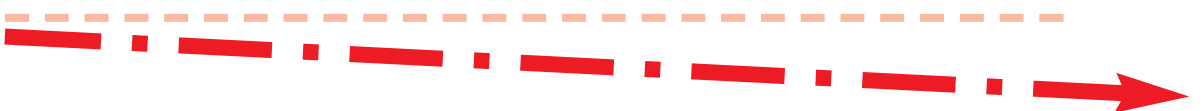

με αυτόν τον ασυνήθιστο τρόπο, η παραμυθία ενός ετερόκλητου φαινομενικά κειμένου (εφόσον γράφτηκε από διαφορετικούς συγγραφείς) αποκτά νέα συνοχή: συγκροτεί ένα ενιαίο πολυφωνικό σώμα που επιζητεί τον δημόσιο διάλογο. Η γειτνίαση διαφορετικής προέλευσης κειμένων, π.χ. ένα κείμενο του Βασιλικού δίπλα σ' ένα του Θανάση Σκρουμπέλου κι αυτά μαζί με ένα του Ντέιβ'Εγκερς ή της Σόφι'Οξανεν

παράγει, για την ευαίσθητη ανάγνωση, απροσδόκητα, ενδιαφέροντα μείγματα. Απολαυστικά και ουσιαστικά μείγματα – όπως είναι η ανάγνωση ενός βιβλίου που χαιρόμαστε και μόνο στη σκέψη ότι το διαβάσαμε.

Παιγνιογραφία/Παραμυθογραφία (III): Ζούμε σε μια ψηφιακή εποχή. Το εικονικό είναι συχνά πιο πραγματικό

από το πραγματικό – πρόχειρο, άμεσο παράδειγμα: ο οικονομικός πόλεμος που ζούμε, αυτός ο άυλος, ακήρυχτος πόλεμος που βιώνει αυτή τη στιγμή η χώρα. Εδώ, το «παιχνίδι» (π.χ. με τα spreads και, κατ' αντανάκλαση, με τις απίστευτες περικοπές στα δικαιώματα του εργαζόμενου πολίτη...) έχει άλλη σοβαρότητα. Κι ωστόσο, ο λόγος, ο ρητορικός λόγος της πολιτικής, αποτελεί συστατικό του στοιχείο.

Σ' αυτό το σημείο ας ξαναδιαβάσουμε προσεκτικά τα λόγια του Μακένζι Γουάρκ που παραθέτουμε στην προμετωπίδα του παρόντος άρθρου:

Ο πραγματικός κόσμος εμφανίζεται ως η κονσόλα ενός βίντεο γκέιμ που υποδιαιρείται σε πολλά άλλα διαφοροποιημένα παιχνίδια. Η εργασία είναι μια κυνοδρομία. Η πολιτική μια ιπποδρομία. Η οικονομία είναι ένα καζίνο. Ακόμα και η

ουτοπική δικαιοσύνη που απονέμεται στη μετά θάνατον ζωή έχει αποκλειστεί: **Αυτός που πεθαίνει με τα περισσότερα παιχνίδια κερδίζει.** Τα παιχνίδια δεν είναι πια για διασκέδαση έξω από, ή παράλληλα, με την κανονική ζωή. Τώρα έχουν γίνει η πεμπτούσια της μορφής που έχει αποκτήσει η ίδια η ζωή, ο θάνατος, ο χρόνος. Κι αυτά τα παιχνίδια δεν

αστειεύονται. Όταν στην οθόνη ανάψει το μήνυμα game over, είσαι ή νεκρός ή ηττημένος, ή, στην καλύτερη περίπτωση, άφραγκος.

Η ψηφιακή εποχή έχει ως έμβλημα το copy/paste. Ο καθένας μπορεί να αποκόψει/αντιγράψει ένα απόσπασμα έργου που δημιουργήθηκε σ' ένα Χ context και να το επικολλήσει σε κάποιο άλλο Ψ context. Αυτό στη θεωρία της τέχνης

ονομάζεται εδώ και πάρα, πάρα πολύ καιρό μεταμοντέρνο. Υπ' αυτή, την πολύ ευρεία έννοια, ο κόσμος έχει μεταβληθεί σ' έναν απέραντο παιχνιδότοπο/εργοστάσιο* όπου τα πάντα δυνάμει συνδυάζονται με τα πάντα – συχνά σε βαθμό ασυναρτησίας, ακόμα κι αν δεχτούμε ότι τα πάντα στη ζωή μας είναι ένα παιχνίδι.

Σ' αυτή τη συνθήκη ο αναγνώστης/πολίτης χάνει, στην κυριολεξία, τον μπούσουλα. Χρειάζεται μια πυξίδα, έναν χάρτη. ***Ο χάρτης της κρίσης, το τέλος της αυταπάτης***, είναι ακριβώς αυτό που υπαινίσσεται ο τίτλος του. Μια απόπειρα χαρτογράφησης του μεταμοντέρνου, παιγνιώδους σε βαθμό δυστυχίας, του εδώ και τώρα κόσμου μας. Γι' αυτό και στο κειμενικό παιχνίδι του αφιερώματος, *με φανερή διάθεση να το υποσκάψουμε επί της ουσίας*, παρεμβάλλουμε ένθετα

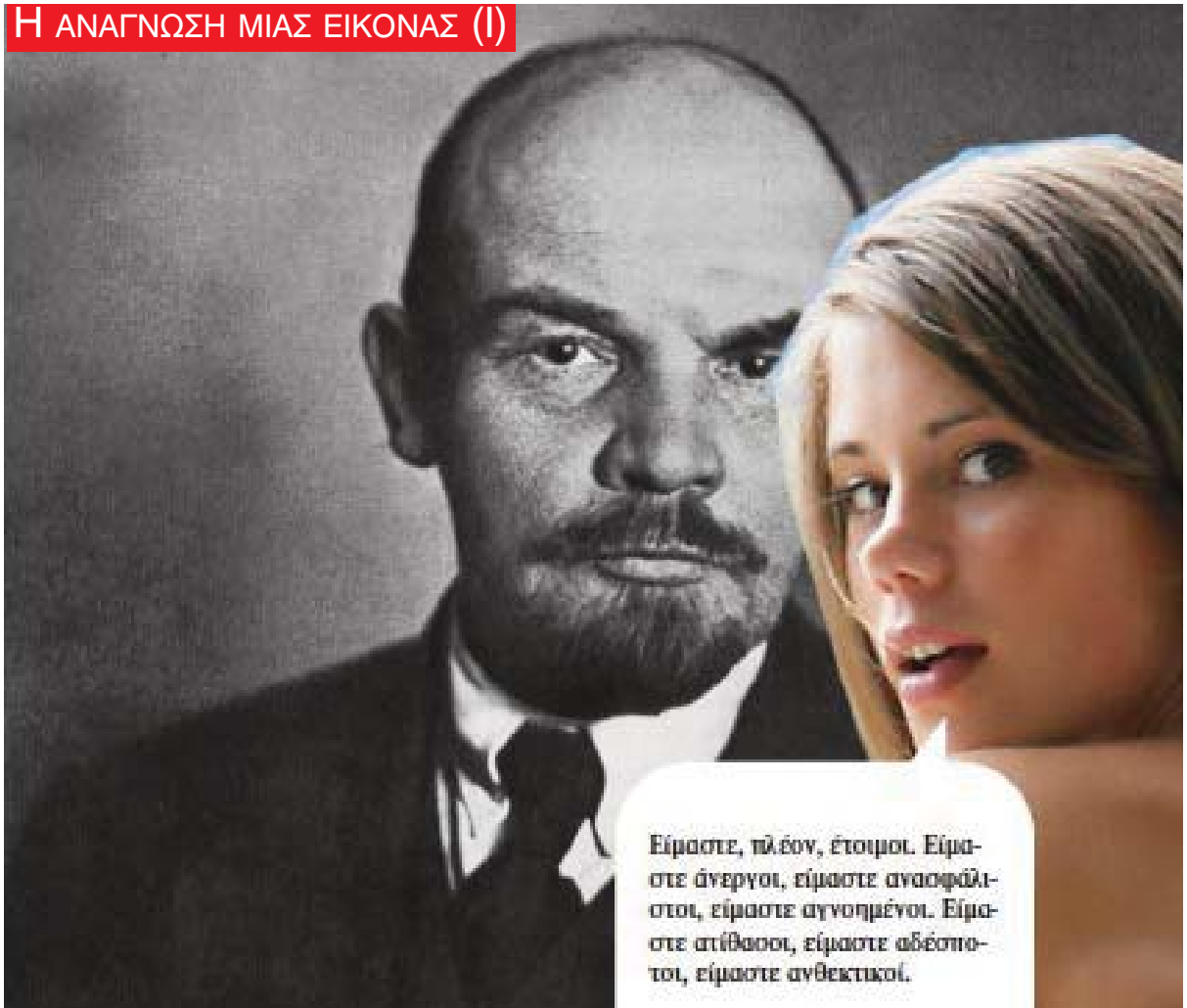
* Βλ. Άρης Μαραγκόπουλος, *Το έργο τέχνης στην εποχή της ψηφιακής (ανα)παραγωγής* του, περ. *Ουτοπία*, τ. 89, Μάρτιος-Απρίλιος 2010.

αποσπάσματα από τις σκέψεις των επιστημόνων που συνέγραψαν αυτό το πολύτιμο βιβλίο-οδηγό στην Κρίση.

Σταματάμε εδώ. Η παιγνιογραφία, ως παραμυθία με τη μορφή αυτού του αφιερώματος, πιστεύουμε ότι διατηρεί κάτι από την αθωότητα της πρώτης μας ανάγνωσης, της πρώτης επαφής με το Κείμενο. Η δική σας ανάγνωση θα το δείξει.

Ο εκδότης

Το «περιποιημένο» κοριτσάκι της φωτογραφίας είναι έτοιμο για έναν καφέ και λίγο φλερτ. Το πολύ. Το όλο ύφος του, πέρα από τη νεανική αυθάδεια του σηκωμένου ώμου και τη μισοπόνηρη ματιά Λολίτας, τη δανεισμένη από το τηλεοπτικό λάιφ στάιλ, δεν «λέει» τίποτε άλλο. Είναι, για να χρησιμοποιήσουμε τη γλώσσα των γραφιστών, φλατ, επίπεδο, δίκως την παραμικρή υπόνοια για όλα αυτά τα αντισυμβατικά που γράφει η σχετική λεζάντα (στο «προχωρημένο» ένθετο στην *Ελευθεροτυπία*, το περιοδικό *Κοντέινερ*).

Έτσι, η τοποθέτησή του με φόντο τον Λένιν δεν λειτουργεί ανατρεπτικά αλλά ειρωνικά, υποσκάπτοντας την ουσία του συνοδευτικού κειμένου που κάνει λόγο για «ατίθασα, αδέσποτα (sic), ανθεκτικά» νιάτα! Η όλη σύνθεση θα μπορούσε να διαφημίσει αποσμητικά, κραγιόν, ή κρέμες κατά της ακμής. Αυτή η εικόνα και πολλές παρόμοιες που κάνουν την εμφάνισή τους σε περιοδικά με νεανικό κοινό αναγνωστών –και που επιζητούν να είναι τολμηρές– **ουσιαστικά αναπαράγουν αυτό που υποτίθεται ότι θέλουν να καταπολεμήσουν**. Κι αυτό το γεγονός, αν μη τι άλλο, είναι δηλωτικό της γενικότερης σύγχυσης ιδεών και πραγμάτων που κυριαρχεί στον μεταμοντέρνο κυλό του παγκοσμιοποιημένου συρμού, ιδιαίτερα στον ευαίσθητο χώρο της νεολαίας.

Αφιέρωμα Παιγνιογραφία Παραμυθογραφία

Ι. ΟΡΓΗ

Ντέιβ Έγκερς, *Τα Αγρίμια*

Γκουπ! Άλλη μια πέτρα, άλλη μια αληθινή πέτρα χτύπησε τον Μαξ στο στομάχι, στο ίδιο σημείο με πριν. Αυτή τη φορά δεν ήταν σίγουρος ποιος την είχε πετάξει, αλλά τον έκανε να νιώσει πρωτόγνωρη οργή.

«Ανεβείτε στον λόφο!» διέταξε ο Μαξ.

Αυτός, ο Κάρολ κι η Κάθριν κουτσαίνοντας κι έρποντας έφτα-

σαν στην κορυφή του λόφου και βρήκαν καταφύγιο πίσω από έναν ογκόλιθο καλυμμένο με τα κόκκινα σαν κεντητά βρύα, τα οποία είχε δει πηγαίνοντας προς τη φωτιά την πρώτη νύχτα. Ο Μαξ έπεσε με όλο του το βάρος στον βράχο. Το πόδι του είχε μουδιάσει. Το στομάχι του ήταν πληγιασμένο και χτυπούσε σαν τύμπανο. Ήθελε να πάρει εκδίκηση, το συντομότερο. Τώρα το σχέδιο έδειχνε αναπόφευκτο κι έπρεπε να εφαρμοστεί άμεσα. Σε προσωπικό επίπεδο, ένιωθε την ανάγκη να πάρει το αίμα του πίσω και, σε πιο πρακτικό, η ομάδα του έπρεπε οπωσδήποτε να διαλύσει εντελώς τον εχθρό ώστε να έχει χρόνο να σώσει τον Ντάγκλας από το φυτό που του έτρωγε το πόδι, εκεί στον πάτο της τρύπας.

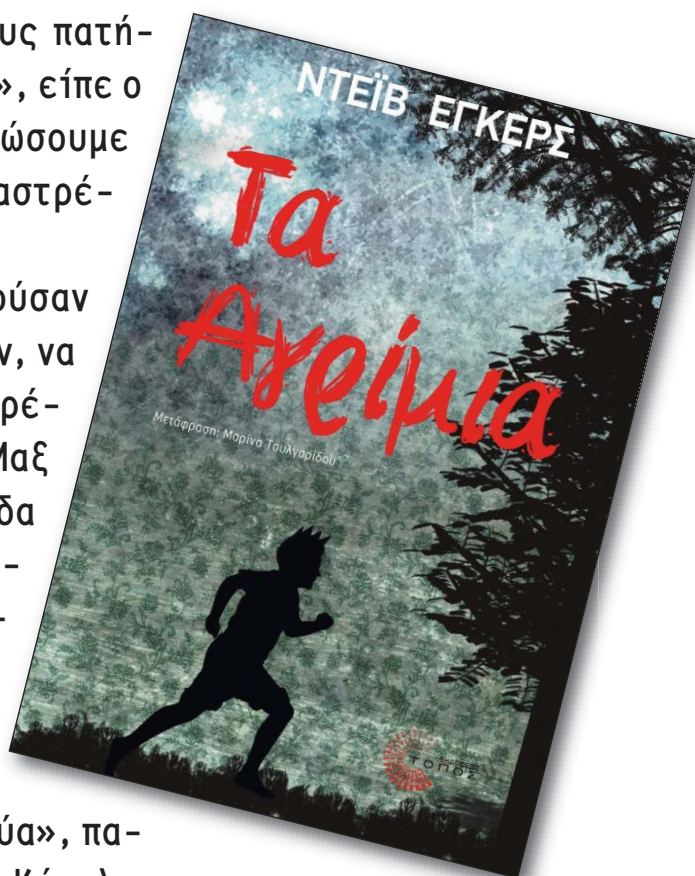
«Πρέπει πραγματικά να τους πατήσουμε αυτούς τους τύπους», είπε ο Μαξ. «Εννοώ να τους σκοτώσουμε στ' αλήθεια. Να τους καταστρέψουμε».

Για κάμποσα λεπτά συζητούσαν τρόπους για να το πετύχουν, να σκοτώσουν και να καταστρέψουν τον εχθρό, όταν ο Μαξ συνειδητοποίησε ότι η ομάδα του δεν είχε καθόλου πυρομαχικά εκεί πάνω στην κορυφή του λόφου.

«Το μόνο που έχουμε είναι αυτοί οι γιγάντιοι βράχοι που είναι καλυμμένοι με βρύα», παρατήρησε καταπτοημένος ο Κάρολ.

«Ναι, και το ποτάμι της λάβας που κυλάει ακριβώς κάτω από την επιφάνεια», έσκουξε η Κάθριν.

Δίχως μεγάλη προσπάθεια, ο Μαξ κατάφερε να σκαρφιστεί ένα σχέδιο, το οποίο προϋπέθετε η ομάδα του να σηκώσει τους ογκόλιθους, να τους βουτήξει στη λάβα και μετά να τους σπρώξει για να κυλήσουν στην πλαγιά και να συνθλίψουν τον εχθρό. Ανακοίνωσε το σχέδιο στο στράτευμά του.

«Ουάου, αυτό θα τους σκοτώσει στ' αλήθεια», είπε ο Κάρολ.
«Και θα τους καταστρέψει επίσης», πρόσθεσε η Κάθριν.
Έτσι, άρχισαν.

Η παγκόσμια οικονομία βρίσκεται σήμερα σε ύφεση και η Ελλάδα μετέχει αυτής, όπως όλες οι χώρες, ανεξαρτήτως μεγέθους ελλειμμάτων και χρέους. Δεν είναι τα ελλείμματα ούτε το χρέος που προκαλούν την ύφεση, αλλά ακριβώς το αντίστροφο: η οικονομική επιβράδυνση αποβαίνει βασική αιτία διόγκωσης τόσο των ελλειμμάτων όσο και του χρέους. Η επιβράδυνση είναι η ασθένεια, τα ελλείμματα και το χρέος τα συμπτώματα.
Κώστας Βεργόπουλος

Η Κάθριν άνοιξε μια ρωγμή στο έδαφος, αποκαλύπτοντας ένα ποτάμι πηχτής λάβας. Ο Μαξ δεν μπορούσε να το πιστέψει – υπήρχε λάβα μόλις δέκα εκατοστά κάτω από την επιφάνεια. Ήθελε πολύ να μάθει πώς και γιατί, αλλά τη δεδομένη στιγμή δεν είχαν λεπτό για χάσιμο.

Ο Κάρολ σήκωσε έναν βράχο και τον ακούμπησε στο ποταμάκι με τη λάβα. Περιστρέφοντάς τον, κατάφερε να σκεπάσει τον ογκόλιθο με λάβα, βάζοντας έτσι φωτιά στα βρύα.

«Τώρα, τι κάνουμε, βασιλιά;» ρώτησε, δείχνοντας να δυσκολεύεται κάπως, μιας και κρατούσε τον πυρωμένο βράχο.

«Βάλ' τον να κυλήσει καταπάνω τους», είπε ο Μαξ.

Έτσι, ο Κάρολ μετέφερε τον καλυμμένο με λάβα βράχο ως την άκρη του γκρεμού και τον έσπρωξε προς την κατεύθυνση των Κακών. Ο βράχος κύλησε στην πλαγιά, αυξάνοντας ταχύτητα όσο κατηφόριζε, ισοπεδώνοντας δέντρα, βάζοντας φωτιά στο χορτάρι και στους θάμνους και παρασύροντας αμέτρητα λιθάκια και χαλίκια στο πέρασμά του. Όπου να φτάσει στους πρόποδες, ο μισός λόφος είχε πιάσει φωτιά, ενώ η Τζούντιθ, ο Άιρα κι ο Αλεξάντερ είχαν μπήξει τις φωνές, καθώς ο φλεγόμενος ογκόλιθος και τα χίλια τόσα λιθάκια και πέτρες που είχε συμπαρασύρει, κατευθύνονταν καταπάνω τους.

Ο Μαξ δικάστηκε σε αυτή τη φάση, αφού από τη μια το θέαμα ήταν άκρως εντυπωσιακό. Βλέποντας μια τέτοια καταστροφή να ξεδιπλώνεται μπροστά στα μάτια του, ένα μεγαλεπήβολο σχέδιο να στέφεται με τόση επιτυχία, δεν μπορούσε παρά να νιώσει απέραντη ικανοποίηση. Από την άλλη, πραγματικά, όπως έδειχνε η κατάσταση, οι Κακοί θα γινόντουσαν ένα με το χώμα

κι ίσως μάλιστα να πέθαιναν εξαιτίας της ορμητικής κατολίσθησης. Ξαφνικά, φοβήθηκε πολύ.

«Εί», είπε στους συμπαίκτες του, «πιστεύετε ότι στ' αλήθεια θα τους σκοτώσουν αυτά τα βράχια;»

«Μα, φυσικά», είπε η Κάθριν.

«Το ελπίζω!» είπε ο Κάρολ.

«Τι;» ο Μαξ είχε μείνει κόκαλο.

«Νόμιζα πως αυτός ήταν ο σκοπός», είπε ο Κάρολ, πραγματικά μπερδεμένος τώρα.

Όσο πιο σύντομα μπορούσε, ο Μαξ εξήγησε ότι δεν εννοούσε ότι ήθελε στ' αλήθεια να σκοτωθούν.

Ο Κάρολ παρακολουθούσε την κατολίσθηση, χαμογελώντας πλατιά και γνέφοντας, αλλά δεν έπαυε να δείχνει σαστισμένος. «Δηλαδή, όταν είπες: “Εμπρός, να τους σκοτώσουμε!”, εννοούσες: “Ας τους νικήσουμε σ' αυτό το παιχνίδι ρίχνοντάς τους λίγο χώμα”;»

Ο Μαξ έγνεψε καταφατικά.

«Δηλαδή, τώρα πρέπει να μην τους αφήσουμε να σκοτωθούν;»

Ο Μαξ έγνεψε ξανά.

«Εντάξει», είπε ο Κάρολ. Αλλά μετά έμεινε ακίνητος για αρκετή ώρα. «Ναι, αλλά πώς;»

Ο βράχος συνέχισε την κατηφορική του πορεία επιταχύνοντας.

«Σας το είπα να μην το κάνουμε αυτό», είπε η Κάθριν.

«Τι πράγμα;» είπε ο Κάρολ. «Ποτέ δεν είπες κάτι τέτοιο! Είσαι η μεγαλύτερη ψεύτρα στον κόσμο, Κάθριν».

«Όμως, εσύ είσαι ο βίαιος», του απάντησε. «Κρίμα».

Εκείνη τη στιγμή ο φλεγόμενος από τη λάβα βράχος και οι χι-

λιάδες κοτρόνες και οι φλεγόμενοι θάμνοι που τον συνόδεuan –ακόμη κι ένα ζευγάρι βουβάλια, που είχαν εκτοξευτεί νωρίτερα και κατέβαιναν την πλαγιά για να ξεφύγουν από τον ογκόλιθο– χτύπησαν κι έλιωσαν τους Κακούς. Κατά τα φαινόμενα, δεν υπήρχε καμιά απολύτως πιθανότητα να έχουν σωθεί.

II. ΜΑΥΡΗ ΨΥΧΗ

Θανάσης Σκρουπέλος, *Μαύρος Μακεδών*

Πριν επιβιβαστώ στο τρένο για το Μοναστήρι με τον Ανατόλη πήγα κι άναψα κεριά στην εκκλησία του Αγίου Αλεξάνδρου. Μετά κάθισα στο στασίδι και κοιτούσα την εικόνα και το μυαλό μου ρωτούσε και το μυαλό μου απαντούσε, και τις απαντήσεις έλεγα πως μου τις έστελνε ο Άγιος. Για την ώρα βόλευε αυτό. Ησυχάζε την ψυχή μου. Της έδινε έστω μια εξήγηση. Όχι πειστική, μα επαρκή για να ελαφρύνω το βάρος. «Πρόδωσα τον πατέρα μου και τους ανθρώπους που με είχαν ευεργετήσει. Γιατί;» ρωτούσα την εικόνα «Δεν τους πρόδωσες. Ήταν θέλημα θεού. Η βουλή του θεού δεν ερμηνεύεται. Ο αναμάρτητος πρώτος τον λίθον βαλέτω», μου «απαντούσε» ο άγιος.

Στο τρένο καθίσαμε πρώτη θέση με τον Ανατόλη. Τα «μαχαίρια» Μεόνοφ και Τράικος μαζί με άλλους τρεις από την τσέτα κάθισαν στην τρίτη με τους χωριάτες. Έπιαναν κουβέντα και έκαναν προπαγάνδα. Με τον Ανατόλη ήμασταν ντυμένοι ευρωπαϊκά και είχαμε τεσκερέδες εμπόρων λακέρδας. Κουβαλούσαμε και «δείγμα», αν μας ρωτούσε η ντογάνα, σε γκαζοντενεκέ που 'γραφε απέξω «Lakerda – saflik palamut baligi – Istanbul» και μες στον γκαζοντενεκέ ήταν παστωμένο σε χοντρό αλάτι το κεφάλι του Στόιτσκωφ, να το πάμε στην αδελφή του στο Ζέλενιτς να το θάψει.

Η πρώτη θέση ήταν όμορφη, άνετη κι από δέρμα βουσσινί οι πάγκοι της. Το βράδυ ερχόταν ο καμαριέρης και τους έκανε κουκέτες να

κοιμηθούμε. Απ' το παράθυρο έβλεπα τα δέντρα και τα κτήματα καλοοργωμένα και σπαρμένα. Είχαν φράχτες από καβάκια που όταν μεγαλώναν κι άλλο θα τα 'κοβαν για ξυλεία στο εμπόριο. Πάνω στις κορφές τους κουρούνες είχαν πλέξει φωλιές και έρχονταν με τη λεία τους και τάζιζαν τα μικρά τους. Είχε βρέξει κι είχαν βαλτώσει τα χωράφια. Ο Ανατόλης άπλωσε τα πόδια του κι έγειρε να κοιμηθεί.

Μπήκε μια μικρή τσιγγάνα.

– Να σου διαβάσω την τύχη σου, μου είπε.

Ο Ανατόλης άνοιξε τα μάτια του. Την άρπαξε, την κάθισε δίπλα του να την πασπατέψει. Αυτή χαχάνισε, του ξέφυγε.

– Τρία μετζίτια να σου πω τη μοίρα σου, του είπε.

Ο Ανατόλης γέλασε κι αυτός.

– Να, πέσ' την σ' αυτόν, εγώ την ξέρω τη δικιά μου.

Αυτή έπιασε την παλάμη του, την κοίταξε, την άφησε. Ήρθε σε μένα.

– Τρία μετζίτια να σου πω την τύχη σου. Μου άρπαξε το χέρι χωρίς να της πω ναι ή όχι. Δωσ μου ένα μετζίτι, μου είπε. Της έδωσα.

Γύρισε στον Ανατόλη. Αυτός θα βρει αυτό που ψάχνει, είπε για μένα. Θα πονέσει, μα θα το βρει. Εσύ όχι.

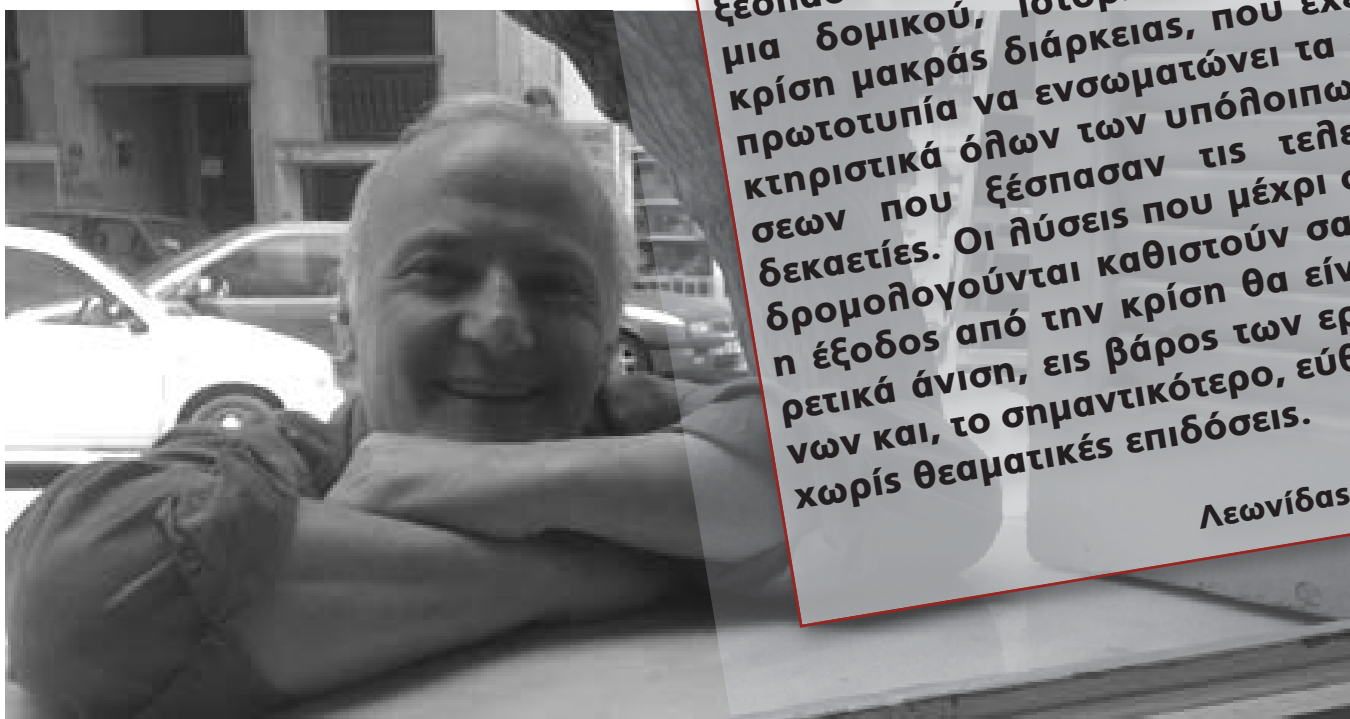
Ο Ανατόλης γέλασε.

– Και τι ψάχνω εγώ;

– Χρήμα. Παρά. Μα θες να πάρεις χωρίς

να δώσεις. Είσαι

μαύρη ψυχή, του είπε.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η κρίση που ξέσπασε την άνοιξη του 2007 αποτελεί μια δομικού, ιστορικού χαρακτήρα κρίση μακράς διάρκειας, που έχει την πρωτοτυπία να ενσωματώνει τα χαρακτηριστικά όλων των υπόλοιπων κρίσεων που ξέσπασαν τις τελευταίες δεκαετίες. Οι λύσεις που μέχρι στιγμής δρομολογούνται καθιστούν σαφές ότι η έξοδος από την κρίση θα είναι εξαιρετικά άنيση, εις βάρος των εργαζομένων και, το σημαντικότερο, εύθραυστη, χωρίς θεαματικές επιδόσεις.

Λεωνίδας Βατικιώτης

Ο Ανατόλης έκανε να την πιάσει κι αυτή μάζεψε τη φούστα της κι έφυγε τρέχοντας. Ο Ανατόλης έσκασε στα γέλια.

– Σ' όλους τα ίδια λέει. Χειμώνα κατασκηνώνουν το караβάνι τους στον Χριστόφορο. Θα τη βρω.

Η γραμμή πήγαινε παράλληλα με τον όχθο της μακρόστενης λίμνης του Όστροβου. Μάζευε ήλιο το κρύο νερό. Δώδεκα η ώρα μεσημέρι, το τάσι του ήλιου στο κέντρο τ' ουρανού, φτάσαμε στο Σόροβιτς. Ο Ανατόλης παρέδωσε τον ντενεκέ στον κούριερ, να τον δώσει στο μπακάλικο των Στόιτσκωφ στο Ζέλενιτς. «Πες στην αδελφή του ότι ο επίτροπος κράτησε τον λόγο του», είπε του κούριερ. Του 'δωσε κι έναν φάκελο. «Αυτά να τα δώσεις στη μάνα μου. Είμαι καλά πες της».

Κατέβηκε μια οικογένεια βλάχων με τις λερές φουστανέλες τους και τις μουστάκες οι άντρες. Τα παιδιά τους, κόκκινα φεγγάρια τα πρόσωπα, κλωθογύριζαν με γέλια γύρω από τον υφαντό και κεντημένο με λαβυρίνθους ποδόγυρο της μάνας τους. Ο κουριέρης χαιρέτησε τον Ανατόλη και μαζί με τον τενεκέ παρέλαβε και τον σάκο με την αλληλογραφία. Τα 'βαλε στο καρτσάκι και τα κουβάλησε μέχρι την άμαξα του ταχυδρομείου που έστεκε με τ' άλογα –ένα ψαρό κι ένα καφετί– στην πόρτα του σταθμού. Οι Βλάχοι σήκωσαν τους μπόγους με τα πράγματά τους στον ώμο και προχώρησαν να φύγουν. Ο σταθμάρχης σφύριξε κι έδωσε το σήμα για την αναχώρηση. Η μηχανή ξεφύσηξε ατμό και κάπνα και πήρε μπρος το έμβολο, έδωσε κίνηση στις ρόδες και το τρένο αργά αργά βγήκε από τον πέτρινο σταθμό σφυρίζοντας. Όλοι οι σταθμοί ήταν το ίδιο χτισμένοι από λαξευμένη γκρίζα πέτρα με κεραμιδοσκεπές, και τα στέγαστρα κι αυτά με κεραμίδι και βαμμένο πράσινο ξύλο τα κρατήματά τους, με γιρλάντες στα τελειώματα. Τους είχαν κατασκευάσει, όπως και όλη τη γραμμή Θεσσαλονίκη-Μοναστήρι, οι Γάλλοι. Την εργολαβία όμως την είχαν πάρει οι Γερμανοί. Ο σουλτάνος μοίραζε τα έργα και τα λεφτά προσπαθώντας να ισορροπήσει πάνω στο τεντωμένο σκοινί που τις άκρες του τραβούσαν Γερμανοί, Αυστριακοί, Ρώσοι, Γάλλοι, Άγγλοι που και αυτοί μεταξύ τους άλλαζαν διαρκώς θέση, μια από δω μια από κει.

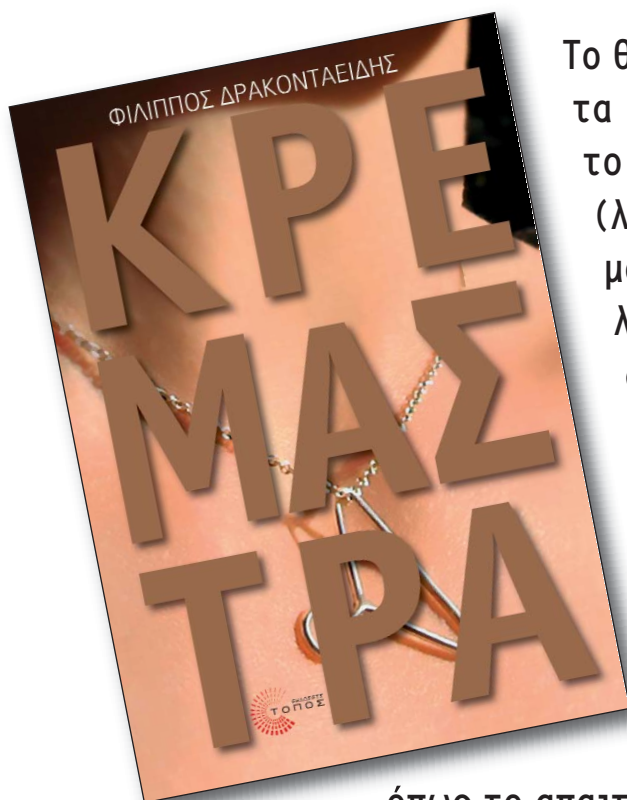
Και μαζί τους κι εμείς αλλάζαμε θέσεις και συνθήματα.

III. ΜΕ ΜΙΑ ΛΑΜΠΑΔΑ

Φίλιππος Δρακονταειδής, *Κρεμάστρα*

Το πτώμα του Έλληνα πολίτη Φραντς Γιόζεφ Στράους βρέθηκε τα χαράματα στην εσοχή της εισόδου του κτιρίου της λεωφόρου Ίλια Τσαβτσαβάτζε 15, απέναντι από την πανεπιστημιακή κλινική της Τιφλίδας.

Το θύμα ήταν πεσμένο μπρούμυτα με τα χέρια απλωμένα μπροστά, είχε το πανταλόνι του κατεβασμένο (λίγο) και μια λαμπάδα ήταν χωμένη (λίγο) στον κώλο του, μια λαμπάδα ακέραιη, δηλαδή άρτι αγορασθείσα, στενή στο άνω μέρος, παχύτερη στο κάτω, ύψους τριάντα περίπου εκατοστών. Το θύμα –λέγω– φορούσε βεβαίως το σακάκι του, το λευκό πουκάμισό του και την πιτσιλωτή γραβάτα του, συνήθιζε να ενδύεται ευπρεπώς,

όπως το απαιτούσε η θέση του: ήταν ο εκπρόσωπος της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Chef de la Délégation de l'Union Européenne) στη Γεωργία, με έδρα την Τιφλίδα, είχε –ως τη στιγμή του θανάτου του– τον βαθμό πρέσβη. Τώρα, έφερε τραύμα διά λεπτού αιχμηρού οργάνου στην καρδιακή χώρα.

Είναι αλήθεια πως τότε όλοι κρατούσαμε φαναράκι, κερι, σπαρματσέτο ή λαμπάδα στα χέρια μας μόλις έπεφτε η νύχτα στην Τιφλίδα, οι διακοπές του ηλεκτρικού ήταν συχνές. Μπορεί δηλαδή να βρισκόσουν σε κλιμακοστάσιο, εντός ανελκυ-

στήρα, εντός δωματίου και να έχανες ξαφνικά το φως σου, δίχως να ξέρεις πότε θα το ξαναβρείς. Μπορεί να έτρωγες ένα εύγευστο χατσαπούρι και να μην εντόπιζες πια πού ήταν η πιατέλα για να πάρεις το επόμενο κομμάτι. Μπορεί να βάδιζες αμέριμνος σε ένα ειδυλλιακό δρομάκι πίσω από το κτίριο του Μουσείου και να μην ήξερες σε ποια λακούβα θα έπεφτες, μικρή ή μεγάλη. Το καλύτερο γιατρικό λοιπόν ήταν να έχεις μια λαμπάδα στην τσέπη σου και να την ανάβεις τότε. Το σπαρατσέτο ήταν κακής ποιότητας: έβγαζε καπνό, έλιωνε γρήγορα, χυνόταν τρόπον τινά πάνω σου, έκαιγε τα δάχτυλα, ήταν όμως φτηνό. Η λαμπάδα ήταν από ευγενή (θα λέγαμε) παραφίνη, κρατούσε δύο ώρες. Οι ιερωμένοι είχαν το προνόμιο να ανάβουν κεριά, οι εκκεντρικοί χρησιμοποιούσαν φακό, παρόλο που οι μπαταρίες ήταν δυσεύρετες, μερικά παιδάκια είχαν φτιάξει φαναράκια, των οποίων ο βίος ήταν σύντομος: έπιαναν φωτιά και καίγονταν.

Πρωτοφανές γεγονός ήταν, σύμφωνα με τους δημοσιογράφους, ότι στο έγκλημα που μας απασχολεί είχε χρησιμοποιηθεί μια λαμπάδα, γνωστού όντως ότι σε αυτό το εργαλείο εξυπηρέτησης διακρίνονται εύκολα δακτυλικά αποτυπώματα.

Εγώ θα πω τι ξέρω επ' αυτού.

Προς το παρόν, ας υπενθυμίσω πως η κατάσταση της κρατικής

Οι ηγεμονικές οικονομίες (με πρώτη την αμερικανική), ενώ ευθύνονται πρωταρχικά για το πρόβλημα, το μεταθέτουν στις πιο αδύναμες οικονομίες. Έτσι μια αδύναμη οικονομία στοχοποιείται για παραδειγματισμό, πιέζεται από δαμνιστές με κυριολεκτικά τοκογλυφικούς όρους (ενώ τα κεφάλαια που απομυζούνται ενισχύουν την ανάκαμψη των ηγεμόνων) και τελικά, όταν κυριολεκτικά στραγγισθεί, οδηγείται στην προκρούστεια κλίνη του ΔΝΤ για να παραμορφωθεί πλέον οριστικά.

Σταύρος Δ. Μαυρουδέας

εταιρείας παραγωγής και διάθεσης ηλεκτρικού ρεύματος βελτιωνόταν σιγά σιγά, χάρη στις χρηματοδοτήσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τον εκσυγχρονισμό των υδροηλεκτρικών μονάδων, που παράγουν το σύνολο σχεδόν της ηλεκτρικής ενέργειας στη χώρα, οπότε το κοινό ανακουφιζόταν, λογαριάζοντας ότι το ρεύμα θα επέστρεφε τρεις ώρες αργότερα και όχι την επόμενη μέρα, όπως συνέβαινε στο πρόσφατο παρελθόν. Θέλω να πιστεύω λοιπόν, δήλωσε ο δημοσιογράφος, πως η λαμπάδα που είχε εισχωρήσει

στον πρωκτό του θύματος θα έπρεπε εκ

πρώτης όψεως να ανήκε στο θύμα, αφού πρέσβεις, υπουργοί, κομματάρχες, δηλαδή η ανωτέρα εν γένει τάξη της χώρας είχε διαθέσιμες λαμπάδες για την αντιμετώπιση του προβλήματος. Αυτό το σχόλιο κρίθηκε άκρως πολιτικό και έτυχε της προσοχής που του άξιζε. [...]

Εύκολα χαμογελούσε ο κύριος Στράους. Και στη συνέχεια γελοούσε, παράγοντας έναν ήχο σαν να τσούγκριζαν κατσαρόλια. Ο οδηγός του έμενε ατάραχος, δεν έδειχνε ότι εκνευριζόταν. Εκνευριζόταν όμως και το έδειχνε, περιμένοντας με τις ώρες τον κύριο Στράους να βγει από την οικία του καθηγητή, το γομάρι δεν σκεφτόταν πως ο οδηγός του ξεπάγιαζε στο αυτοκί-

νητο (είχε μια χοντρή κουβέρτα και σκεπαζόταν, προσπαθούσε να κοιμηθεί ρίχνοντας το κάθισμα προς τα πίσω). Εκνευριζόταν πολύ περισσότερο και μουρμούριζε, όταν ο κύριος Στράους εμφανιζόταν και με το χοντρό δαχτυλίδι του, περασμένο στον παράμεσο του αριστερού χεριού, χτυπούσε μανιωδώς το τζάμι του παράθυρου του οδηγού και στεκόταν με τα χέρια στις τσέ-

πες, περιμένοντας να πεταχτεί ο οδηγός από τη θέση του, να βγει στον δρόμο, να σταθεί σε στάση προσοχής μπροστά του και κατόπιν να ανοίξει την πίσω αριστερή πόρτα, να μουρμουρίσει «mein Herr», να βεβαιωθεί πως το αφεντικό του είχε λάβει τη θέση του, να κλείσει την πίσω αριστερή πόρτα, να βάλει μπροστά, έχοντας μια λαμπάδα στη θέση του συνοδηγού, έτοιμη να χρησιμοποιηθεί –εφόσον η ανάγκη εμφανι-

ζόταν– φτάνοντας στην οικία του κυρίου πρέσβη, του οποίου προπορευόταν στη σκάλα, με το χέρι του να αγγίζει το κου-

μπούρι του που ήταν κρεμασμένο στον ειδικό τελαμώννα κάτω από το σακάκι του. [...]

Η καθαρίστρια τον πληροφόρησε πως μόλις πριν από δύο λεπτά της ώρας είχε ενημερωθεί πως ο κύριος Στράους είχε δολοφονηθεί, τον είχαν σκεπάσει βιαστικά με ένα σεντόνι για να μη φαίνεται η λαμπάδα που ήταν χωμένη στον κώλο του. Α, είπε ο οδηγός, το καφενείο στην πέρα γωνία του δρόμου δεν άνοιγε τόσο νωρίς. Δεν έλεγε τίποτα περισσότερο πριν πιει τον καφέ του, το μυαλό του όμως δούλευε. Και επειδή το μυαλό του δούλευε, «ποια λαμπάδα», αναρωτήθηκε, η λαμπάδα του κυρίου Στράους ήταν στο αυτοκίνητο, αναπαυόμενη, όπως πάντα, στη θέση του συνοδηγού. Του ερχόταν να γελάσει: ο κύριος Στράους ήταν θύμα δολοφονίας και, σαν να μην έφτανε αυτό, είχε χωμένη μια λαμπάδα στον κώλο του. Τι εξευτελισμός!

IV. ΈΧΕΙ ΤΕΛΟΣ Τ' ΑΝΘΡΩΠΟΥ Η ΚΟΥΤΑΜΑΡΑ;

Μαρία Σαμπατακάκη, επιμ.
Ζαννιά Κότσικα είναι τ' όνομά μου

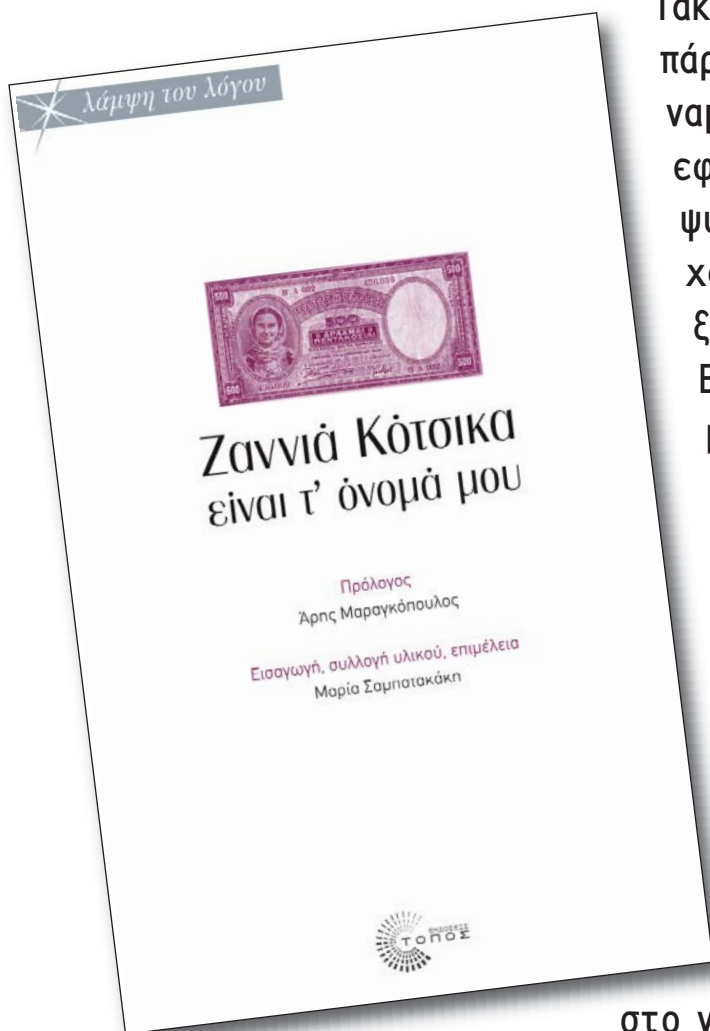
...Στο μεταξύ, ο κουνιάδος μου τα 'χε μπλέξει με μια. Την ήφερε στο σπίτι. Της πεθεράς μου δεν της άρεσε. Ήσαν χωρισμένη. Είχε κι ένα κοριτσάκι απ' το γάμο της τον πρώτο. Αλλά επάτησε πόδι ο

Τάκης. Λέει, «Την Καλλιόπη θα πάρω». Του 'χε και μιαν αδυναμία η πεθερά μου, «Άμα εφτούνη πια λαχταράει η ψυχή σου, με γεια σου και χαρά σου». Κουβέντα δεν ξανάπε άλλη.

Εγώ την Καλλιόπη την ήβρα μέσα στα μαύρα. Εσκοτώθηκε το παιδί της στο παιχνίδι απάνω. Καθόσαστε με το δικό μου στην αυλή. Πετάγεται μια στιγμή εκείνο, βάνει τη φωνή, «Μαμά, μαμά, καίγομαι». Το παίρνουνε στα χέρια, εκρεμότανε τ' άντερό του απ' τη μια μεριά. Το επήγανε

στο νοσοκομείο. Μια-δυο μέ-

ρες μετά εξεψύχσε. Επήγε απ' αδέσποτη. Άλλοι λέγανε οι δεξιοί, άλλοι οι κουκουέδες το χτυπήσανε. Γινήκανε τέτοια πολλά. «Σείστηκε η Αθήνα, σείστηκε», έλεγε ο άντρας μου. Δεν ήξερες πια πούθε να πας, να φυλαχτείς. Ποιον να 'μπιστευτείς.

Στον Άγιο Αντρέα στα Πατήσια είχαμε τον παπά-Αναστάση. Λειτουργιόμαστε, μεταλαβαίναμε. Μετά την Κατοχή εγύριζε με το περίστροφο. Ανοίγει το ράσο μια φορά, βλέπω, εφόραγε στρατιωτικά και στη μέση ζωστήρα με σφαίρες. Θηκάρια με σφαίρες και στη μέση τ' όπλο. Ήτανε με τους δεξιούς. Τον επίασανε οι αντάρτες και τον εσκοτώσανε. Τον εγδάρανε ζωντανό λέγανε. Βούιξε ο τόπος. «Η παπάς παπάς ή ζευγάς ζευγάς», έλεγε η πεθερά μου.

Εμείς ανακατέματα τέτοια δε θέλαμε. Όχι όπως πολλοί που λέγανε, «Κοιτάω τη δουλειά μου εγώ». Δε συμφωνάγαμε. Ούτε με τους από δω, ούτε με τους από κει. Κανείς δεν είχε ολότελα με το μέρος του το δίκιο. Ήσαν μπλεγμένο το δίκιο του μαζί με τ' άδικο. Τα ήβλεπα

κείνα που γινόσαντε και στενοχωριόμουνα. Ανθρώποι φτωχοί, βασανισμένοι, τι είχανε να μοιράσουνε; Σκοτωνόσαντε. Ήβλεπες τα πτώματα, τα εγυρίζανε και τα δείχνανε. Κομμένα αφτιά, μύτες, σ' άλλα ελείπανε τα δάχτυλα. Έπαιρνε ζαλιά ο καθένας το

νεκρό του και εφώναζε, «Ίδού τα έργα των Χιτών», «Τα εγκλήματα των συμμοριτών». Και 'μείς στη μέση. Αμέ τι να εκάμαμε; Να διαλέξουμε; Τι να διαλέξουμε; Γινήκαμε σαν τα ζώα πια. Χειρότερα κι απ' τα ζώα. Γι' αυτό δεν ήθελα. Κανέναν τους. Οι άνθρωποι όλοι είναι αλυσίδα. Φτωχοί, πλούσιοι, δεξιοί κι αριστεροί, κουτσοί, στραβοί, όλων των λογιών τα σουλούπια χρειαζούμενοι είναι. Κι ο ένας πρέπει να συμπονάει το διπλανό του, να τον βα-

στάει, να τηράει μη και έχει καμιάν ανάγκη. Κι όχι πώς να τότε χαλάσει ή να του πάρει την μπουκιά απ' το στόμα. Γιατί άμα έχει ο ένας, θα 'χει κι ο άλλος. Κι άμα λείψει ο ένας, θα λείψει κι άλλος. Σπάει η αλυσίδα. Αλλά είναι και μερικοί που πιάνουνε παρά στο χέρι ή τ' όπλο και παριστάνουνε τους καμπόσους. Νομίζουνε τρανέψανε. Και βγάνουνε το κεφάλι απάνω απ' τους άλλους. Αμ έχει τέλος τ' ανθρώπου η κουταμάρα;

V. ΝΗΠΕΝΘΕΣ

Βασίλης Βασιλικός, *Foco d' amor*

Οι πολυκατοικίες που όσο ανέβαινε γίνονταν και πιο της προκοπής, αφού τα νοίκια ανέβαιναν κι αυτά με τον τιμάρημο του λόφου, ακινητούσαν μες στο καταμεσήμερο με τις κόκκινες και τις πορτοκαλίές τέντες τους απλωμένες σαν ματοτσίνορα ματωμένα σε μάτια τυφλά. Ένα τοπίο του Άδη. Ο Ορφέας που γυρνά να βρει την Ευρυδίκη του κι όλα γίνηκαν στήλες τσιμέντου. Ο αρμυρός ιδρώτας χαράκωνε το πρόσωπό του. Κι ωστόσο ανέβαινε. «Η ζωή τραβάει την ανηφόρα», συλλογίστηκε πικρά. «Με σημαίες, οι κόκκινες τέντες των σπιτιών και με ταμπούρλα». Σφύριξε έναν λυπτερό σκοπό. Μόνο τα δέντρα είχαν μια κίνηση με τον αέρα που ήταν καυτός απ' την επαφή του με το μπετόν. Αλλά κι αυτά τα δέντρα, καχεκτικά, ακακίες, που ήταν στημένα έξω απ' τις πόρτες, μοιάζαν περισσότερο με εκείνα που σχεδιάζουν οι αρχιτέκτονες στις μελέτες τους για να δείξουν, μαζί με το ανθρωπάκι στην είσοδο, την κλίμακα της κατασκευής, παρά με δέντρα που ζούσαν.

Μες στο τοπίο της αφαίρεσης και του θανάτου που είχε μέσα του, όλα ήταν χάρτινα, μονοδιάστατα, μια κόλλα που ξετυλιγόταν στην όρασή του μέσα απ' τα χέρια του πολιτικού μηχανικού που τη δείχνει, γκρίζα κι αδιάφανη, στον υποψήφιο πελάτη. Η μνήμη δεν λειτουργούσε για να τη βαθύνει με την προοπτική της. Ήταν

στραγγισμένος απ' τη μνήμη σε μια πολιτεία που αρνιόταν να θυμηθεί.

Η Αθήνα, το μικρό γαλάζιο κρίνο, σκέφτηκε. «Το όνειρο που έγινε εφιάλτης». Μια πολιτεία απάνθρωπη. Όχι πως δεν ήταν πάντα. Απ' τη στιγμή που τη σχεδίασαν οι πρώτοι Βαυαροί αρχιτέκτονες του Όθωνα και κάμαν τους σταυρωτούς δρόμους, Αιόλου και Ερμού, την είχαν σταυρώσει πριν τη χτίσουν. Μα η ρίζα του κακού που υπήρχε, παράγινε με τα χρόνια κι έγινε αυτή η τερατούπολη, η τελετούπολη για την ακρίβεια, γιατί δεν έβρισκες πουθενά στον κόσμο, κατά τετραγωνικό, τόσα πολλά γραφεία τελετών. Συναγωνίζονταν τα καφενεία.

Είχε φτάσει στον περιφερειακό του Λυκαβητού. Περνώντας πίσω απ' τη Σχολή Δοξιάδη, πολεοδόμος που δόξασε τα ελληνικά χρώματα στην έρημο, στην Μπραζίλια, στην Αραβία, αλλά που κάρφωσε την πρώτη πολεοδομική μαχαιριά στην ίδια του την πόλη μ' αυτό το κτίριο, δίνοντας έτσι το δικαίωμα στους άλλους να επισπεύσουν την αναρρίχηση του μπετόν στο στήθωμα του βουνού, είδε, μέσα απ' το άνοιγμα δυο ντουβαριών το ίδιο γκρίζων, την Ακρόπολη, σαν μια χαλκομανία. Η ζέστη την εξατμίζει. Φαινόταν σαν μπομπονιέρα στο χέρι του θεού-Ήλιου που προσφερόταν στα τέσσερα εκατομμύρια που αποτελούσαν πια τον πληθυσμό αυτού του «Τόκιο της Ευρώ-

πης», σαν ένα δώρο άδωρο, μια καρτ ποστάλ του άπειρου. «Αν έλειπε κι αυτό το σημείο αναγνώρισης», σκέφτηκε, «θάταν καλύτερα, γιατί θα 'μουν ολότελα χαμένος. Ενώ τώρα, με αυτή την τούρτα, μες στο φως, ξέρω ότι βρίσκομαι στην Αθήνα και δεν αναγνωρίζω τίποτα».

Από κει ήταν δυο βήματα η Σαρανταπήχου. Το σπίτι όπου μείναν με τα τρία Κυπριωτόπουλα που διάβάζαν τον «Δόκτορα Ζιβάγκο», είχε γίνει μια πολυκατοικία. «Και να 'θελε τώρα να βρει

μια μαργαρίτα όπως τότε, δεν θα 'βρισκε», αναλογίστηκε. Τα αυτοκίνητα που περνούσαν, αφήνοντας μαύρο καπνό απ' το πετρέλαιο στην ανηφοριά, είχαν ποτίσει τα πόδια του βουνού που ακουμπούσαν στην άσφαλο του δρόμου, εκεί ακριβώς όπου Εκείνη, φεύγοντας το πρωινό, μετά που κοιμήθηκαν με πλάτες αντίθετες, του φύτεψε μια μαργαρίτα στο κοχύλι. Δεν ήταν που, καλοκαίρι τώρα, δεν φύτρωναν λουλούδια. Ούτε την άνοιξη ήταν πια δυνατό. Μόνο παπαρούνες μαύρες. Νηπενθή.

Από ένα ανοιχτό παράθυρο της πολυκατοικίας ερχόταν ο ήχος της ανοιχτής τηλεόρασης. Ήταν στην εκπομπή «Κάθε Μεσημέρι», όπου βάζουν αποσπάσματα από πετυχημένα προγράμματα κι οι τηλεθεατές ψηφίζουν. Στάθηκε να ξελαχανιάσει. Άκουσε. Ο γνωστός εκφωνητής, με το εκνευριστικό μέταλλο της φωνής, ανάγγειλε με χαρά στους τηλεθεατές ότι πρώτο σε ψήφους ήρθε το σίριαλ «Η Φλόγα της Αγάπης» κερδίζοντας έτσι, με διαφορά στήθους, το μέχρι την προηγούμενη ψηφοφορία φαβορί, τον Γιάννη Πάριο. «Και τώρα θα σάς μεταδώσουμε ένα αυτοτελές απόσπασμα από το τελευταίο επεισόδιο του σίριαλ αυτού που έχει κατακτήσει τις ευαίσθητες καρδιές των τηλεθεατριών μας». Έστησε αυτί. Ήταν το ίδιο με

εκείνο που ξέρανε, που άκουγε κάθε απόγευμα από το ραδιόφωνο η σπιτονοικοκυρά τους, ο Παύλος κι η Φραγκίσκη που λιώνουν απ' τον έρωτα, μόνο που τώρα ήταν στην τηλεόραση. Να τι άλλαξε, μπόρεσε επιτέλους να το εντοπίσει. Στα είκοσι χρόνια που πέρασαν από τότε, αυτό άλλαξε στον τόπο μας. Το ίδιο σίριαλ σε εικόνες. «Παύλε, περιμένω παιδί». – «Να το κρατήσουμε Φραγκίσκη». – «Ακόμα δεν τέλειωσες τον στρατό». – «θα παντρευτούμε». – «Παύλε, σ' αγαπώ. Δεν μ' ενδιαφέρει το παιδί. Θέλω μόνο να είμαι μαζί σου».

Το σπίτι δεν τον βοηθούσε να θυμηθεί. Από μονοκατοικία έγινε πολυκατοικία. Όπως ένας τόπος γίνεται πολύτοπο. Μια εθνική εταιρεία πολυεθνική. Ένα βιβλίο, σειρά σε μια πολυβιβλιοθήκη.

Γύρισε στο σπίτι του φίλου του αφού, την ίδια έλλειψη επικοινωνίας, καθώς ροβόλησε απ' την αντίθετη μεριά του Λυκαβητού, διαπίστωσε και με το σπίτι τους στο τρίτο πάτωμα της Αναξαγόρα 1. Ούτε ο γεράκος του πρώτου, ούτε το παράθυρο όπου στέγγωνε τα μαλλιά της στον ήλιο, σαν χαλί, του είπαν τίποτα. Ούτε η μαμά κι η κόρη. Κι από το Ναυτικό Νοσοκομείο, δοκίμασε να φανταστεί την πολυθρόνα από μπαμπού του Κρίτωνα, μάταια. Το μπετόν δεν θυμάται. Δεν ποτίζεται από υγρασίες συγκινήσεων όπως το ξύλο. Κι ευχήθηκε, την πόλη αυτή που πρόδωσε τις μνήμες του, να τη δει μια μέρα σκόνη, σκόνη απ' όπου χτίστηκε, να ξαναγυρνά στη σκόνη, αφήνοντας μονάχα σαν ενθύμιο τα λατομεία των βουνών απ' όπου βγάλανε την πέτρα, νταμάρια-πληγές στα μάγουλα.

Το μόνο που εγγυάται «νομοτελειακά» η κρίση είναι η οξύτατη κοινωνική πόληωση και η αναζήτηση «ρηξικέλευθων» απαντήσεων, νέων προτύπων για να αντικαταστήσουν τα σπασμένα είδη των χθεσινών θεών, που οδήγησαν στη χρεοκοπία. Αν αυτό το «ήντισάρισμα των ενόχων» γίνει από τα δεξιά ή από τα αριστερά, εξαρτάται εν πολλοίς από τη συνειδητή δράση των ενεργών πολιτικών υποκειμένων.

Πέτρος Παπακωνσταντίνου

VI. ΔΕΣΠΟΙΝΙΣ ΠΕΛΑΓΙΑ

Γιάννης Ξανθούλης, *Δεσποινίς Πελαγία*

Οι μέρες κυλούσαν αργόσυρτες μέσα σε μια Αθήνα που θύμιζε τσίρκο σε παράκρουση. Μια πολιτεία επιβαρημένη από την οικονομική της αναπηρία, κόντρα στη μέχρι τώρα γνωστή καταναλωτική υστερία. Όλοι μετρούσαν τις αντοχές τους με μισθούς πενιχρούς, όλοι έτρεμαν τα ληστρικά χταπόδια του έννομου κράτους που επέμενε να συντηρεί ακόμα το μύθο ενός κύρους χωρίς αντίκρισμα. Όλοι επιθυμούσαν να μαρμαρώσουν, σαν το βυζαντινό μαρμαρωμένο αυτοκράτορα, με την απίθανη προοπτική να επανέλθουν στην επιφανή τους αθλιότητα. Όταν δηλαδή ο κίνδυνος από τους εισβολείς της οικονομικής στέπας θα 'χε παρέλθει. Όλοι σχεδίαζαν τα Χριστούγεννα με οργισμένα «ωσαννά» και μίσος για όσα ήταν αναγκασμένοι να υποστούν στη διάρκεια της λαμπρότερης γιορτής του χρόνου. Νυχθημέρον τα «μέσα» επιδείκνυαν πίνακες καταστροφής και λογύδρια παρηγοριάς Ευρωπαίων εταίρων, μαζί με ευχές προς τους ντόπιους βατράχους της εξουσίας.

Μόνο στη «Βηθλεέμ» έπνεαν παλιοκαιρινής αισθητικής άνεμοι, με μοναδική εξαίρεση τον άγρυπνο υπολογιστή του Σταύρου Νομικού. Κάποιοι ζητούσαν επίμονα τα προϊόντα της, κάποιοι εκτιμούσαν ακόμα την γκροτέσκα παραστατικότητα του πρωτοφανούς χριστιανικού γεγονότος. Ευτυχώς για όλους. Δηλαδή για όλους όσοι δούλευαν στη βιοτεχνία. Γιατί μ' αυτά και μ' εκείνα, ο Δαδής εξιώθηκε να δώσει ένα ελαφρώς πετσοκομμένο δώρο Χριστουγέννων σε όλους, και ξεχωριστά διατακτικές στους χειρώνακτες υπαλλήλους –βάλει και τον Μαμούθ μέσα– να ψωνίσουν έως τριακόσια ευρώ από ένα δευτεροκλασάτο σούπερ μάρκετ της περιοχής. Η καθαρίστρια διέδιδε πως το συγκεκριμένο κατάστημα ειδικευόταν σε ληγμένα τρόφιμα, προορισμένα για τους τριτοκοσμικούς πληβείους που ενδη-

μούσε εκεί γύρω. Ωστόσο είπε ένα μισό «ευχαριστώ» για τη διατακτική.

«Πού τριγυρνάει αυτή;» Το αφεντικό την είχε χάσει. Εμφανιζόταν από το πουθενά, δούλευε, ξανάφευγε και πάλι επέστρεφε για να ξαναφύγει. Η Πελαγία δεν ήταν πια ο σίφουνας που σάρωνε άλλοτε τη «Βηθλεέμ». Τώρα ο Δαδής μπορούσε να ισχυριστεί πως η υπάλληλος-ντόμπερμαν έμοιαζε με τις άλλες

γυναίκες. Κι ας μη διέθετε τις καμπύλες των θηλυκών που θεωρούσε πρότυπα. Δεν υπήρχε τρόπος να εξηγηθεί η μεταστροφή της σε Πελαγία Νούμερο Δύο. Πού πήγε η παλιά αγωνία της να ξεφορτωθούν τις υπεράριθμες καμήλες της αποθήκης; Πού πήγε το αγριωπό βλέμμα και το προτεταμένο σαγόνι, σαν αξιωματικός σε παρέλαση; Πού πήγαν οι ίσιοι, χωρίς βάτες ώμοι, πανέτοιμοι θαρρείς για γαλόνια;

«Είμαι μόνος...» παραμιλούσε με

Γιάννης Ξανθούλης

Δεσποινίς
Πελαγία

Μυθιστόρημα

ελάχιστη βελτίωση της «εξόφθαλμης». Τουλάχιστον, όμως, η Πελαγία τού πήγαινε λεφτά. Ανακάλυπτε εξαφανισμένους από χρόνια μπαταχτσήδες πελάτες και τους τα 'παιρνε. Γεγονός, οπωσδήποτε, εκτιμητέο. Πότε

λίγα, πότε περισσότερα... του γέμιζε τις τσέπες. Το έβγα και το έμπα της, αν μη τι άλλο, έφερνε παραδάκι στους βρομοκαιρούς που ζούσαν.

«Δώσε ό,τι μπορείς, να κάνουν Χριστούγεννα οι εργάτες μας» του 'λεγε βγάζοντας απ' έξω τον εαυτό της.

Η Πελαγία το 'χε πάρει πια απόφαση. Κάθε απουσία της, όσο βρισκόταν υπό την αιγίδα του άστρου της «Βηθλεέμ», έπρεπε να την πληρώνει. Είχε κάνει δηλαδή τον Δαδή, ερήμην του, ένα είδος νταβατζή. Βέβαια αυτό τής έδινε την ικανοποίηση ότι

βοηθούσε την επιχείρηση να γλυκαίνει κάπως τους ανθρώπους που τόσα χρόνια την υπηρετούσαν. Έβγαινε, λοιπόν, για τις δουλειές της και το χρυσοπλήρωνε. Βούλωνε τρύπες, βούλωνε και το στόμα του αφεντικού. [...]

...Όταν έμεινε μόνη, γλυκάθηκε στην ανάμνηση της παιδικής της προσδοκίας πως κάποτε θα έρχονταν τα πράγματα όπως τα σκεφτόταν. Δεν την πείραξαν ούτε το κρύο σπίτι, ούτε η ταγκή μυρουδιά της αποχέτευσης στην κουζίνα. Ίσα ίσα που αισθανόταν αφύσικα ανάλαφρη. Τώρα είχε έναν παμπόνηρο πράκτορα να της προξενεύει πτήσεις αλλόκοτες και ξενοδοχεία με φανταστική θέα στις θάλασσες της Βα-

σιλεύουσας και να τη ρωτά αν προτιμά την ευρωπαϊκή ή την ασιατική ακτή. Είχε τη Στέλλα Λαχανά να υπερασπίζεται τα χρήματα που κερδήθηκαν χωρίς κόπο, δώρα μιας μοίρας φριχτά μετανιωμένης για ό,τι της είχε κάνει. Είχε και ένα ζεστό, ωραίο παλτό, που δεν ήταν βέβαιη αν θα ξαναμούσκευε στο πίσω κάθισμα μιας μηχανής με κακιασμένη εξάτμιση.

Κάθισε στην τακτοποιημένη, φτωχική κουζίνα της κατάπληκτη με τον εαυτό της, εν μέσω θριαμβευτικής μοναξιάς, και ομο-

λόγησε, φωναχτά μάλιστα, πως η νοστιμότερη σκανταλιά της ήταν ο έρωτας για τους εφτά πόντους που της έλειπαν. Κι ακόμα είχε τα μαλλιά μουσκεμένα από την υγρασία της δεκεμβριάτικης νύχτας...

Ξετύρωσε από το στρώμα-θησαυροφυλάκιο το χάρτη όπου έπρεπε να ψάξει για τους απογόνους της συντεχνίας των μαστόρων. Η Πολυτίμη Δωματίου-Τσαγκάρη, σαν χρυσόμυγα, πετούσε απόψε γύρω από τον ηλεκτρικό γλόμπο του υπνοδωματίου.

Λίγες μέρες απέμεναν για τα Χριστούγεννα. Μα όσο κι αν ξέκοβε από τη «Βηθλεέμ», ένα άσθμα ηθικό τής έφραζε το λαιμό. Ας γεννιόταν πρώτα το μωρό με το καλό και μετά θα έφευγε. Κάθε χρόνο τέτοιες μέρες συνέπασχε με τη μικρομάνα Μαρία του Ιωσήφ και ήταν η πρώτη που χαιρόταν που το μωρό σκόρπιζε ελπίδα και χαμόγελα. Στη συνέχεια το παραλάμβανε η ενηλικίωση και το 'ριχνε σε συνωμοσίες και κινδύνους, με τη γνωστή θανατερή κατάληξη...

VII. ΜΥΡΩΔΙΑ ΘΑΝΑΤΟΥ...

Σόφι Όξανεν, Κάθαρση

Το βλέμμα της κοπέλας άρχισε να εστιάζει πρώτα στη γη, στα φύλλα, στο παρτέρι μακρύτερα, στην τρόμπα του πηγαδιού, στον κουβά κάτω από την τρόμπα. Έπειτα κοίταξε την αγκαλιά της, τα χέρια της, σταμάτησε εκεί και μετά πέρασε στη λαβή του δρεπανιού, πιο πάνω δεν σηκώθηκε, κατόπιν κοίταξε τις παλάμες της, τις ανάστροφες των χεριών της, τα γδαρσίματα, τα μισοξεβαμμένα νύχια. Η κοπέλα έδειχνε να επιθεωρεί τα μέλη της, ίσως και να τα μετρούσε, μπράτσο και καρπός και παλάμη, όλα τα δάχτυλα στη θέση τους, το ίδιο το άλλο χέρι, έπειτα τα δάχτυλα του ξυπόλυτου ποδιού, το πόδι, ο αστράγαλος, η γάμπα, το γόνατο, ο μηρός. Το βλέμμα της δεν πήγε προς τους γοφούς, αλλά ξαφνικά στο άλλο πόδι και στην παντόφλα. Η κοπέλα τέντωσε το χέρι, έπιασε την παντόφλα και τη φόρεσε. Έπειτα τράβηξε πόδι και παντόφλα προς το σώμα της κι άρχισε να ψηλαφεί αργά τον αστράγαλό της, όχι όπως κάποιος που αναρωτιέται μήπως έχει πάθει διάστρεμμα, αλλά σαν να μην ήξερε πώς είναι, ή όπως ένας τυφλός που ψάχνεται. Τέλος κατάφερε να σηκωθεί, ακόμα όμως δεν κοίταζε την Αλίιδε κατά πρόσωπο, αλλά όταν στάθηκε στα πόδια της άγγιξε τα μαλλιά της και, μολονότι ήταν βρεγμένα και λιγδωμένα, τα τράβηξε μπροστά στο πρόσωπο σαν τις κουρελιασμένες κουρτίνες ενός έρημου σπιτιού, που δεν έχει ζωή για να κρύψουν.

Η Αλίιδε έσφιξε το δρεπάνι. Μπορεί η κοπέλα να ήταν τρελή. Να το είχε σκάσει από κάπου. Πού να ξέρει! Μπορεί απλά να τα είχε χαμένα, κάτι να της είχε συμβεί. Μπορεί τελικά να ήταν και δόλωμα κάποιας ρωσικής σπείρας.

Η κοπέλα σύρθηκε με δυσκολία ως το παγκάκι κάτω από τη ση-

μύδα. Ο αέρας έφερνε τα κλαδιά στο πρόσωπό της, αλλά εκείνη δεν κουνιόταν, αν και έδειχνε να φοβάται.

– Κάτσε πιο πέρα.

Η κοπέλα έμεινε έκπληκτη σαν ξαφνικά να θυμήθηκε κάτι. Μπορείς να κάνεις στην άκρη τα κλαδιά; Η Αλίιδε μισόκλεισε τα μάτια της. Τρελή.

Η κοπέλα απομακρύνθηκε από τα κλαδιά. Τα δάχτυλά της άρπαξαν τις άκρες του πάγκου σαν να προσπαθούσε να μην πέσει. Δίπλα στο χέρι της βρισκόταν μια ακονόπετρα. Ήλπιζε πως η κοπέλα δεν ήταν κάποια που εκνευριζόταν εύκολα και δεν θ'

άρχιζε να της πετάει πέτρες και ακονόπετρες. Ίσως δεν έπρεπε να την εκνευρίσει. Έπρεπε να προσέχει.

– Και από πού μας ήρθες εδώ πέρα;

Η κοπέλα άνοιξε μερικές φορές το στόμα της μέχρι να βγουν κάποιες λέξεις για το Ταλίν και το αυτοκίνητο. Οι λέξεις έπεφταν μια πάνω στην άλλη όπως και πριν, έμπαιναν σε λάθος θέσεις, άρχισαν να ηχούν παράξενα στα αυτιά της Αλίιδε, να την πιάνει φαγούρα. Και δεν ήταν από τις λέξεις ούτε από τη ρωσική προφορά, αλλά από κάτι

άλλο, κάτι παράξενο είχαν τα εσθονικά της κοπέλας. Αν και η ίδια με τη νεανική βρόμικη σάρκα της ήταν σημερινή, οι λέξεις που χρησιμοποιούσε ήταν άκαμπτες, βγαλμένες λες μέσα από κιτρινισμένα χαρτιά και άδεια μουκλιασμένα φωτογραφικά

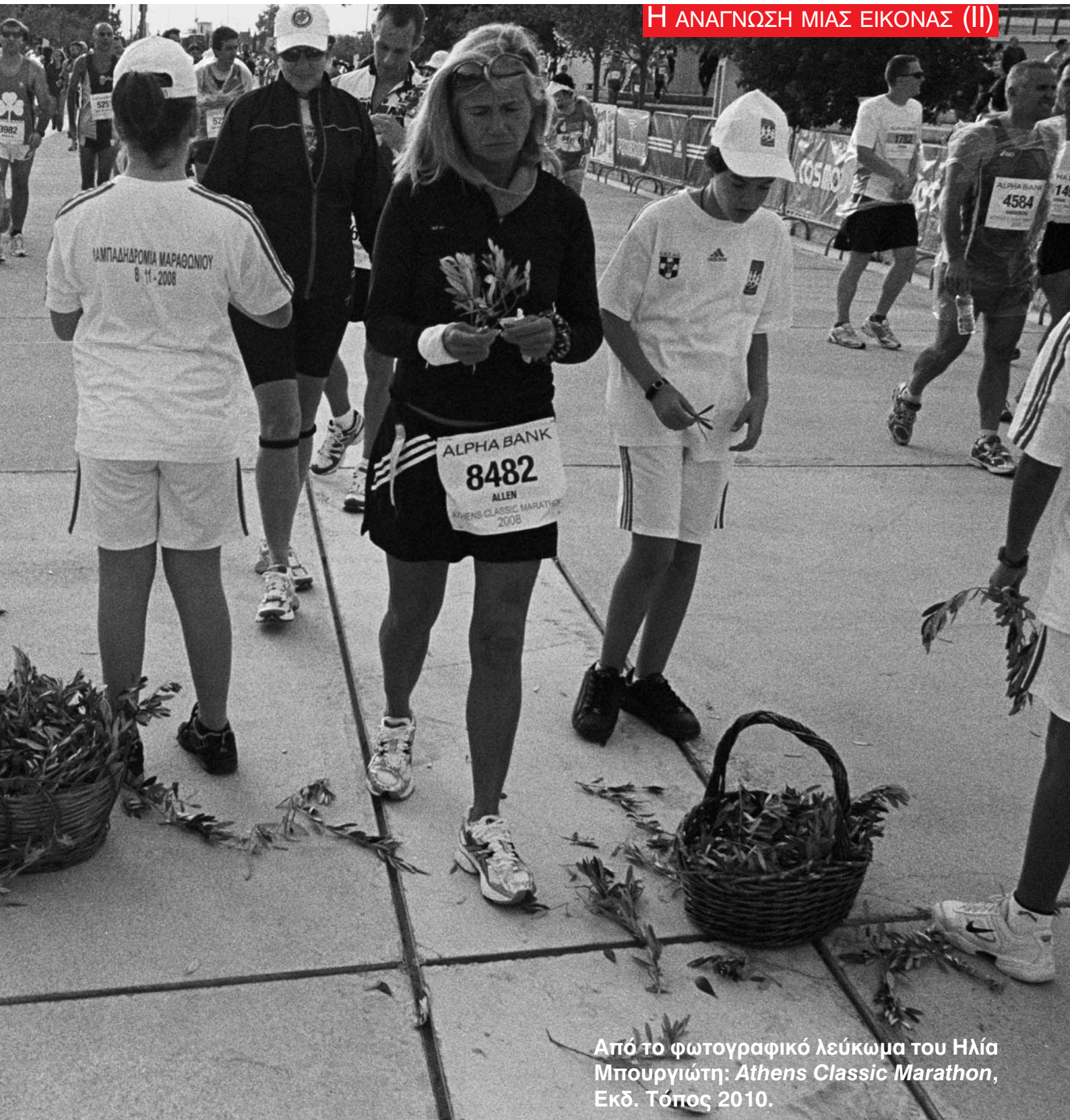

άλμπουμ. Η Αλίιδε έβγαλε το τσιμπιδάκι από τα μαλλιά της και το έχωσε στο αυτί της, το στριφογύρισε, το έβγαλε και το ξανάβαλε στα μαλλιά. Η φαγούρα όμως συνεχιζόταν. Ξαφνικά από το μυαλό της πέρασε κάτι σαν αστραπή. Η κοπέλα δεν ήταν καν από την περιοχή τους, ίσως ούτε από τη χώρα. Ποιος ξένος όμως θα μιλούσε τη γλώσσα αυτής της επαρχίας; Ο παπάς του χωριού ήταν Φινλανδός που ήξερε εσθονικά. Έμαθε τη γλώσσα όταν ήρθε και τη μιλούσε μια χαρά, έγραφε όλους τους ψαλμούς στα εσθονικά και κανένας πια δεν διαμαρτυρόταν που δεν είχαν παπά δικό τους. Στην ομιλία της κοπέλας όμως υπήρχε μια άλλη χροιά, παλαιότερη, κιτρινισμένη και σαρακοφαγόμενη. Μια περίεργη μυρωδιά θανάτου.

→

Η ΑΝΑΓΝΩΣΗ ΜΙΑΣ ΕΙΚΟΝΑΣ (II)

Από το φωτογραφικό λεύκωμα του Ηλία Μπουργιότη: *Athens Classic Marathon*, Εκδ. Τόπος 2010.

ΜΕΓΑΛΟΙ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

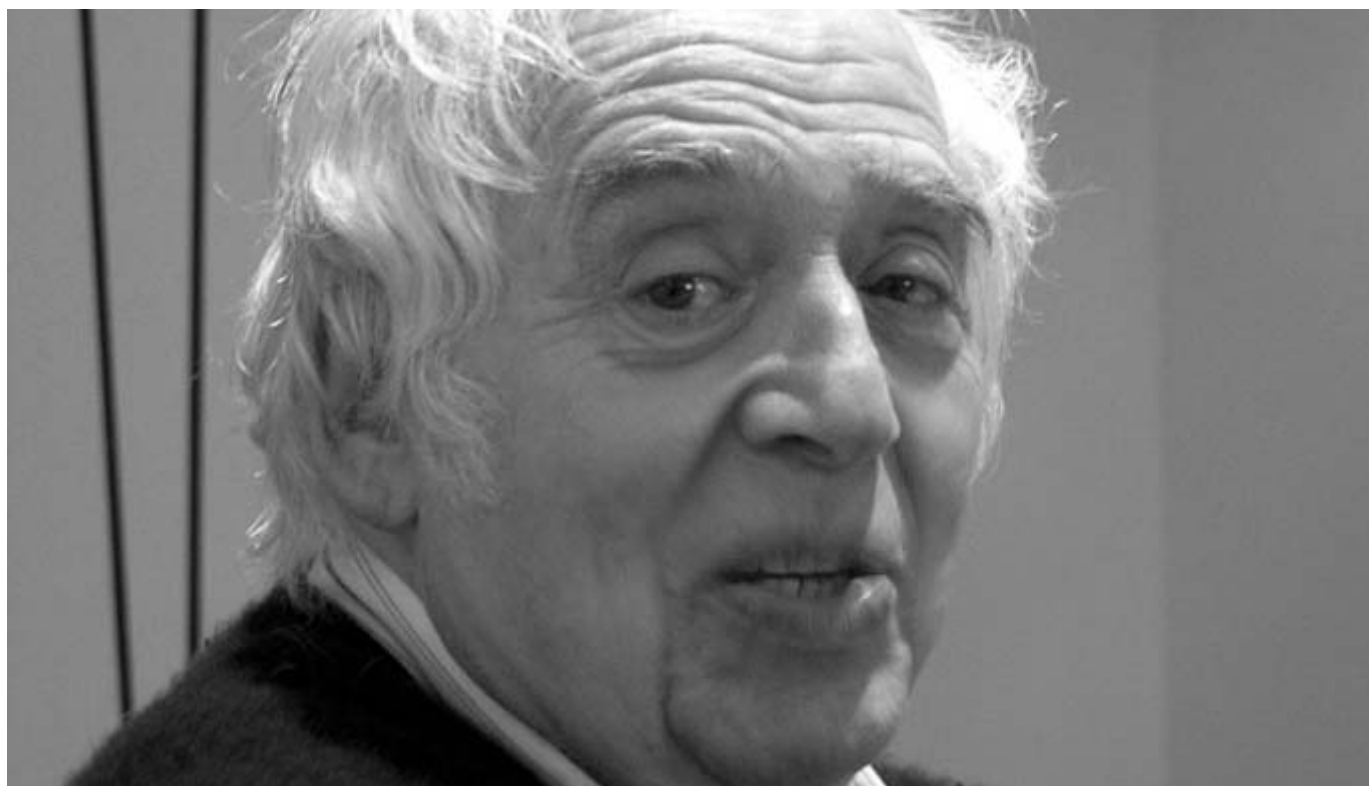
ΕΡΩΤΗΣΗ

Πιστεύετε ότι το ιδανικότερο θα ήταν ένας ποιητής να μπορεί να σταδιοδρομήσει δίχως να χρειάζεται να εργαστεί καθόλου, αλλά να μπορεί να αφιερωθεί αποκλειστικά στο γράψιμο και τη μελέτη;

Τ.Σ. ΕΛΙΟΤ

Όχι. Νομίζω πως αυτό θα ήταν... Όμως, να, και σ' αυτή την περίπτωση, μπορεί κανείς να μιλήσει μόνο για τον εαυτό του. Είναι πολύ επικίνδυνο να περιγράψεις την ιδεατή σταδιοδρομία για τους πάντες, αλλά είμαι σίγουρος πως αν ξανάρχιζα έχοντας οικονομική ανεξαρτησία, αν δεν χρειαζόταν να με απασχολεί η εξασφάλιση του επιούσιου και μπορούσα να αφιερώσω όλο μου τον χρόνο στην ποίηση, το γεγονός αυτό θα με νέκρωνε.

ΕΞΟΜΟΛΟΓΟΥΝΤΑΙ (I)

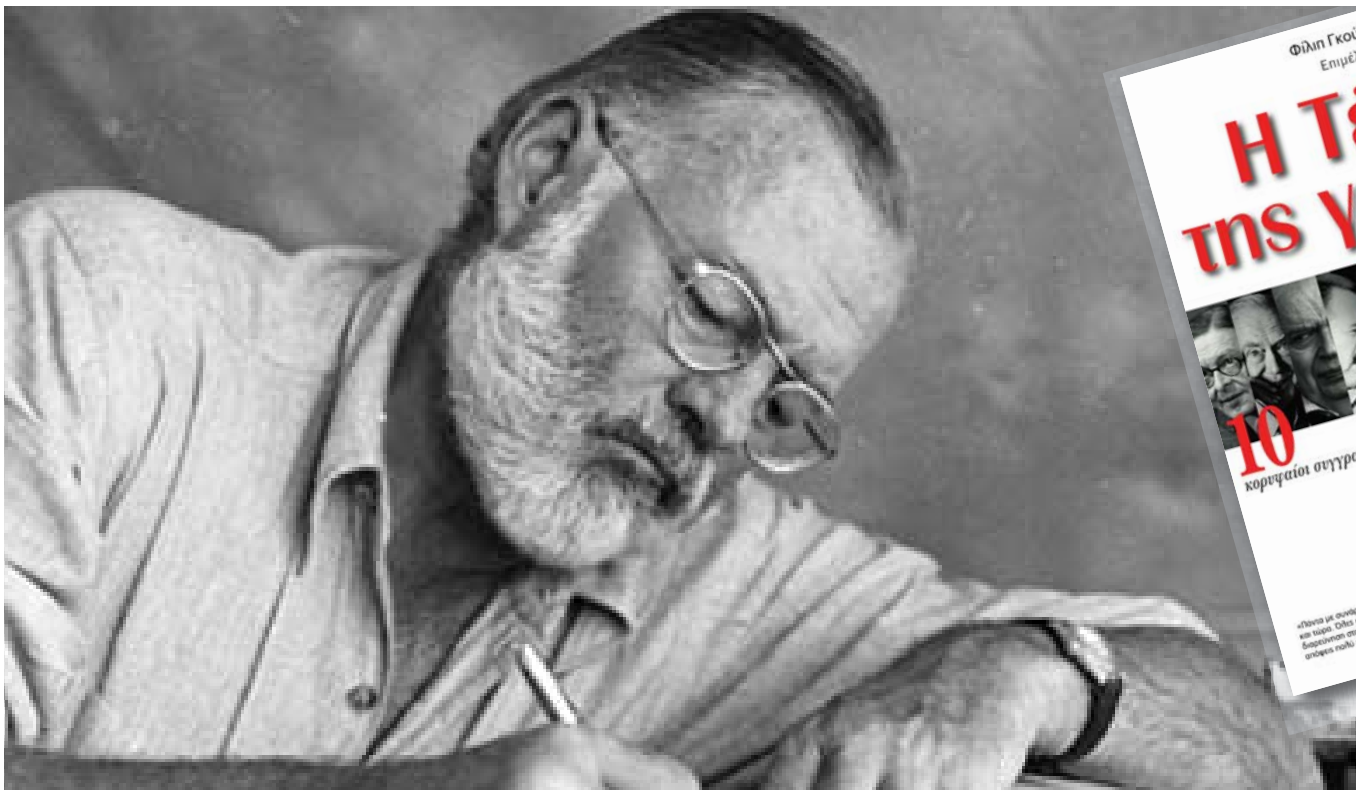
ΕΡΩΤΗΣΗ

Νιώσατε ποτέ ότι με το να διαβάζετε τόσο πολύ αποφεύγατε να ζήσετε;

ΧΑΡΟΛΑΝΤ ΜΠΛΟΥΜ

Όχι. Για μένα ήταν μια ασυγκράτητη μανία ή πάθος που αποτελούσε την κινητήρια δύναμη. Ήταν μια φλόγα. Μια ακαταμάχητη εμμονή. [...] Ήταν έρωτας. Ερωτεύτηκα παράφορα το να διαβάζω ποιήματα. [...] Ο Φρόνιτ, αναμφίβολα, θα επιθυμούσε να το περιορίσει στη σεξουαλική σκέψη ή μάλλον στο σεξουαλικό παρελθόν. Ωστόσο, παγιώνω όλο και περισσότερο την εντύπωση ότι η λογοτεχνία, και ιδίως ο Σέξπιρ, ο οποίος είναι λογοτεχνία, είναι μια πολύ πιο περιεκτική μορφή γνωστικής αντίληψης από ό,τι μπορεί να είναι η ψυχανάλυση.

ΜΕΓΑΛΟΙ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

ΕΡΩΤΗΣΗ

Θα μπορούσατε να πείτε κάτι για αυτή τη διαδικασία; Πότε δουλεύετε; Κρατάτε αυστηρό πρόγραμμα;

ΕΡΝΕΣΤ ΧΕΜΙΝΓΟΥΕΪ

Όταν δουλεύω πάνω σε ένα βιβλίο ή μια ιστορία, γράφω κάθε πρωί ξεκινώντας από το χάραμα, όσο είναι δυνατόν. Δεν σε ενοχλεί κανείς, έχει δροσιά ή ψύχρα, συγκεντρώνεσαι στη δουλειά και ζεσταίνεσαι όσο γράφεις. Διαβάζεις αυτό που έχεις γράψει και, εφόσον πάντοτε σταματάς εκεί που ξέρεις τι θα συμβεί στη συνέχεια, συνεχίζεις από εκεί. Γράφεις μέχρι που φτάνεις σε ένα σημείο που έχεις ακόμη τους χυμούς σου και ξέρεις τι πρόκειται να συμβεί παρακάτω, σταματάς και προ-

ΕΞΟΜΟΛΟΓΟΥΝΤΑΙ (ΙΙ)

σπαθείς να επιβιώσεις μέχρι την επόμενη μέρα για να ξαναρχίσεις να γράφεις. Έχεις αρχίσει στις έξι το πρωί, ας πούμε, και μπορεί να συνεχίσεις ως τις δώδεκα το μεσημέρι ή να τελειώσεις νωρίτερα. Όταν σταματάς είσαι άδειος, και την ίδια στιγμή δεν είσαι ποτέ άδειος αλλά πλήρης, όπως όταν έχεις κάνει έρωτα με κάποιον που αγαπάς. Τίποτα δεν μπορεί να σε πληγώσει, τίποτα δεν μπορεί να σου συμβεί, τίποτα δεν έχει σημασία μέχρι την επόμενη μέρα που θα το ξανακάνεις. Εκείνο που δυσκολεύεσαι να αντέξεις είναι η προσμονή μέχρι την επόμενη μέρα.

ΕΡΩΤΗΣΗ

Ποια θα θεωρούσατε την καλύτερη διανοητική εξάσκηση για τον επίδοξο συγγραφέα;

ΕΡΝΕΣΤ ΧΕΜΙΝΓΟΥΕΪ

Ας πούμε ότι πρέπει να πάει να κρεμαστεί επειδή βρίσκει απίστευτα δύσκολο το να γράψει καλά. Ύστερα, πρέπει να κόψει χωρίς οίκτο το σχοινί και να πιέσει τον εαυτό του να γράψει όσο καλύτερα μπορεί όλη την υπόλοιπη ζωή του. Τουλάχιστον, θα έχει από κάπου να αρχίσει: από την ιστορία της κρεμάλας.

Η λάμψη του λόγου (μια σελίδα, ένα σπουδαίο βιβλίο)

ΑΛΙ ΣΜΙΘ Κορίτσι συναντά αγόρι

Ήταν εκπληκτικό, στην αρχή να μην ξέρεις τι ήταν η Ρόμπιν, μετά να το ανακαλύπτεις. Είχα ανακαλύψει ότι η γκρίζα περιοχή είχε παρερμηνευτεί: η γκρίζα περιοχή ήταν ένα τελείως διαφορετικό φάσμα χρωμάτων, εντελώς καινούργιο στο μάτι. Εκείνη είχε την υπεροψία ενός κοριτσιού. Κοκκίνιζε σαν αγόρι. Είχε τη σκληράδα ενός κοριτσιού. Είχε τη φινέτσα ενός αγοριού. Είχε κοριτσίστικα πιασίματα. Ήταν χαριτωμένη σαν αγόρι. Ήταν τολμηρή και όμορφη και ζόρικη σαν κορίτσι. Ήταν όμορφη και λεπτεπίλεπτη και εκλεκτική σαν αγόρι. Γυρνούσε το αγορίστικο κεφάλι σαν κορίτσι. Γυρνούσε το κοριτσίστικο κεφάλι σαν αγόρι. Έκανε έρωτα σαν αγόρι. Έκανε έρωτα σαν κορίτσι. Ήταν τόσο αρρενωπή που γινόταν θηλυκή, ήταν τόσο θηλυκή που γινόταν αρρενωπή, με έκανε να θέλω να περιπλανιέμαι στον κόσμο όλο, γράφοντας τα ονόματά μας σε κάθε δέντρο. Απλά δεν είχα βρει ποτέ κάποιον τόσο σωστό. Με-

ρικές φορές αυτό με σόκαρε τόσο πολύ που δεν μπορούσα να μιλήσω. Μερικές φορές όταν την κοιτούσα, γύριζα το βλέμμα μου αλλού. Ήταν κιάλας για μένα ό,τι δεν είχε υπάρξει κανείς, ποτέ. Είχα κιάλας αρχίσει να φοβάμαι ότι θα μπορούσε να φύγει. Είχα συνηθίσει τους ανθρώπους που την κοπανάνε. Είχα συνηθίσει στις αλλαγές που έρχονται από το πουθενά. Δηλαδή εκείνο το παλιό πουθενά. Το παλιό που ανήκε στο παλιό φάσμα χρωμάτων.

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ

ΜΕΛΕΤΕΣ ΚΑΙ ΔΟΚΙΜΙΑ

ΟΔΗΓΟΣ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ

ΒΙΒΛΙΟΠΛΗΘΗ

Αναζήτηση

σο!

Συγγραφείς

Α Β Γ Δ Ε Ζ Η Θ Ι Κ Λ Μ
Ν Ξ Ο Π Ρ Σ Τ Υ Φ Χ Ψ

Τίτλοι

Α Β Γ Δ Ε Φ Γ Η Ι Κ Λ
Μ Ν Ο Π Ρ Σ Τ Υ Β
Γ Δ Ε Ζ Η Θ Ι
Κ Λ Μ Ν Ξ Ο Π Ρ Σ Τ Υ
Φ Χ Ψ Ω

Links

Τα νέα του Τόπου

Επιτυχία της εκδήλωσης για το

Εκδόσεις ΤΟΠΟΣ

Οι εκδόσεις ΤΟΠΟΣ είναι ένα νέο ανεξάρτητο σχήμα, που δημιουργήθηκε στις αρχές του 2007 ταυτόχρονα με τη μητρική εταιρεία ΜΟΤΙΒΟ Α.Ε. Στην εταιρεία συνεργάζονται μερικοί από τους πλέον γνωστούς επαγγελματίες με μακρόχρονη εμπειρία σε όλους τους τομείς του χώρου του βιβλίου.

Ο ΤΟΠΟΣ έχει στο κέντρο του ενδιαφέροντός του τη λογοτεχνία, ελληνική και ξένη, τις non fiction

Login

Καλωσήλθατε

ΜΑΡΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Τελευταία σύνδεση

26-05-2010 12:28

User p

h

Καλάθ

Στο καλάθι έχουν προστεθεί:

Κορίτσι συναντά σ

Πορ

Νέες εκδό

ΝΑΝΤΙΜ ΑΣΛΑΜ

ο χάρισμα

των χαμένων

ερασιτών

www.toposbooks.gr

Ο πιο φιλικός, ενημερωμένος
και διαρκώς ανανεούμενος
δικτυακός τόπος* στον χώρο του βιβλίου.

* Τώρα και στο Facebook

Αυτό το περιοδικό Γράμμα απευθύνεται σ' εσάς, τους αναγνώστες του δικτυακού μας Τόπου, τους εγγεγραμμένους χρήστες του «Οδηγού Ανάγνωσης» στο www.torosbooks.gr, τους φίλους που γράφετε στον «τοίχο» του Facebook. Σε όλους εσάς που ανεβάσατε τα Rss feed μας ώστε να λαμβάνετε πρώτοι, ανά πάσα στιγμή, τόσο την ενημέρωση για τα νέα μας βιβλία όσο και τα «Νέα του Τόπου» – αλλά και σ' εσάς που, με τον έναν ή τον άλλο τρόπο, μας επισκέπτεστε εικονικά ή νοερά. Σ' εσάς επομένως, που σιγά σιγά έχετε δημιουργήσει μέσα στα ενδιαφέροντά σας, στις αναγνώσεις σας, στις απαιτήσεις σας από το βιβλίο, έναν προσωπικό σας τόπο για τον κοινό μας Τόπο.

#5

